

фізичного та психічного насильства в сім'ї – в школі поповнюють категорію «важких учнів».

Обов'язок повідомляти органи опіки і піклування про дітей, які залишилися без опікування батьків, або про неналежне виконання батьками (чи одним з них) обов'язків по вихованню дітей, чи про випадки зловживання батьківськими правами - покладено на всі установи і всіх громадян, яким стане відомо про такі випадки.

Список використаних джерел:

1. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
2. Як в Україні захищають права дітей URL: <https://www.unicef.org/ukraine/>

ПРОБЛЕМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ: НАСЛІДКИ, ПРОФІЛАКТИКА ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Слизавета НОВАК, слухач магістратури 1-го курсу 102 навчальної групи навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, полковник поліції **Олександр ДОЦЕНКО**

Актуальною проблемою сьогодення в Україні, на жаль, являється домашнє насильство. Однак, в нашому суспільстві переважає думка, що проблеми жорстокого поводження із членами сім'ї є внутрішньою проблемою цієї сім'ї і не потребує втручання суспільства, а тим більше держави. Особливо високим є рівень домашнього насильства щодо дітей у сім'ї. Хоча, повинно бути зовсім навпаки, адже дім, сім'я – це місце, де можна знайти розуміння й підтримку, допомогу та захист від небезпек навколишнього середовища.

Насильство над дітьми в сім'ї дуже поширене явище в Україні і ця статистика доводить. Близько 30-40 % всіх знущань, що відбувається в тому місці, де людина на перший погляд і не повинна захищатися, а саме в сім'ї [2]. Жорстоке поводження з дітьми і зневага їхніми інтересами можуть мати різні види і форми, але їх наслідками завжди є серйозний збиток для здоров'я, як психічного так і фізичного розвитку та соціалізації дитини, нерідко й загроза її життю чи навіть є причиною смерті.

Жорстоке поводження з дитиною з боку найближчих людей у сім'ї, згубніше позначається на психіці дитини, ніж порушення її прав на вулиці, у школі, серед однолітків. Лише згодом, аналізуючи проблеми життя у власній сім'ї, взаємини з батьками своїх друзів, знайомих, ставлення до себе з боку

вихователів і вчителів, дитина починає усвідомлювати, що стосунки з дорослими можуть ґрунтуватися на взаєморозумінні, доброзичливому ставленні та взаємній повазі. Пошук дитиною причин недоброзичливості з боку дорослих зводиться до самозвинувачень, що формує комплекс невпевненості, повної залежності від поведінки старших. Водночас може виникнути почуття відрази до старших, які пригнічують та не розуміють дитину, що спричиняє ненависть, агресію та непокору рішенням батьків і примусу. Через зневажливе ставлення до дітей, нав'язування їм власних поглядів і переконань батьки втрачають контакт із власною дитиною, що призводить до постійних конфліктів і напруження в сім'ї. Незалежно від того, хто чинить фізичне насильство над дитиною, одним із руйнівних наслідків цих дій є формування у скривдженого жорстокості та прагнення помститися. Здебільшого набутий досвід, навіть украй негативний, позначається на наступному поколінні. У контексті даної теми необхідно зважати на те, що діти – жертви фізичного насильства – часто втрачають здатність протидіяти насильству, повагу до власного тіла, що спричиняє формування у них віктимної поведінки за умов загрози сексуальної експлуатації, використання їх у порнографічному бізнесі, проституції, торгівлі людьми тощо [3].

До насильства над дітьми найчастіше призводять важка соціально-економічна ситуація країні, руйнування моральних та сімейних цінностей нашого суспільства, батьківське страждання від домашнього насильства в дитинстві, хибна впевненість, що такий стиль виховання є корисним для дитини, раннє батьківство та інше. Великий вплив на життя дитини, становлення її як особистості, здійснює повсякденна атмосфера в сім'ї. Сімейні взаємовідносини – найперші та найміцніші соціальні стосунки, які значною мірою впливають на майбутнє дитини, її здатність до адаптації в соціумі, її відчуття безпеки та благополуччя [1].

Документами, які регулюють питання захисту прав дитини в Україні, є Конвенція про права дитини, ратифікована Постановою Верховної Ради України 27 лютого 1991 року, Конституція України, Закон України «Про ратифікацію Європейської конвенції про здійснення прав дітей», Сімейний кодекс України. Зазначені нормативно-правові акти закріплюють права дитини, серед яких і захист від насильства. Зокрема, стаття 3 Конвенції про права дитини передбачає таке: держави-учасниці зобов'язуються забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом, і з цією метою вживають всіх відповідних законодавчих і адміністративних заходів [4]. Зазначена норма закріплює обов'язок держави здійснювати захист дитини. Такий захист може здійснюватись через суди, а також через суб'єкти публічної адміністрації, що передбачені національним законодавством.

Слід згадати ще кілька документів, які тісно переплітаються з насильством в сім'ї. Мова йде про викрадення дітей, адже дуже часто,

рятуючись від жорстокої поведінки батьків, саме діти стають „живим товаром” для не менш жорстоких дорослих. Тому прийняття Постанови Кабінету Міністрів України „Про виконання на території України Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей” (від 10 липня 2006 р. № 952) дає можливість долучитися до міжнародно-правового механізму впорядкованого повернення дітей, яких незаконно вивозять або утримують за кордоном.

Іншим важливим документом, який спрямований на подальший розвиток умов для захисту прав та інтересів дитини є Закон України «Про ратифікацію Європейської конвенції про здійснення прав дітей» (від 3 серпня 2006 р). Національне законодавство України також містить положення, які покликані захищати дитину від насильства в сім’ї та регламентують діяльність державних органів щодо попередження і припинення насильства в сім’ї, що постраждали від насилля.

Це, насамперед, Конституція України, норми якої визначають та гарантують охорону і захист прав дітей у нашій державі. У статті 52 Конституції вказано, що діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним [5]. Будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються за законом.

Наступним документом, котрий забезпечує детальне правове регулювання сімейних відносин, є Сімейний кодекс України. Основні обов’язки батьків щодо виховання дітей визначені у статті 150 даного кодексу. Відповідно до вимог цієї статті батьки, зокрема, зобов’язані піклуватися про здоров’я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток, а також її поважати. Забороняються будь-які види експлуатації батьками своєї дитини, фізичні покарання, та застосування ними інших видів покарань, які принижують людську гідність дитини [6].

Також важливо зазначити положення Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» в якому до домашнього насильства відносять діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім’ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім’єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [7].

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, можна констатувати, що на сьогоднішній день проблема насильства в сім’ї в Україні, зокрема над дітьми, є дуже поширеною та критичною. На жаль домашнє насильство здебільшого сприймають як особисту справу сім’ї та замовчують, що в свою чергу згубно впливає на дану проблематику. Жорстоке поводження з дітьми в подальшому формує з них соціально-дезадаптованих людей, не здатних створювати повноцінну сім’ю, бути гарними батьками, а також є поштовхом

до відтворення жорстокості по відношенню до власних дітей. Необхідно зазначити, що розвиток суспільства залежить від кожного з нас, і саме ми відповідальні за фізичне і психічне здоров'я дітей. Саме батьки мають бути як найбільше зацікавленими у здоровому вихованні дітей, оскільки наше майбутнє в їхніх руках.

Список використаних джерел:

1. Служба у справах дітей та сім'ї – «Профілактика вчинення домашнього насильства над дітьми» 2019. URL: <https://www.nemyriv-rda.gov.ua/index.php/5039-profilaktyka-vchynennia-domashnoho-nasylstva-nad-ditmy>
2. Юрків Я.І - «Насильство дітей як соціально-педагогічна проблема» Серія «Педагогіка, соціальна робота». Випуск 28, м. Луганськ. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/575/1/>
3. Казміренко В.О. – «Вияви домашнього насильства над дітьми» Юридична психологія - 2017. URL: [file:///C:/Users/%D0%AE%D0%BB%D1%8F/Downloads/urpp_2017_1_9%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%AE%D0%BB%D1%8F/Downloads/urpp_2017_1_9%20(1).pdf)
4. Конвенція про права дитини 20 листопада 1989 року. Редакція зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
5. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (Редакція станом на 01.01.2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Сімейний кодекс України :Закон України від 10 січ. 2002 р. № 2947-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
7. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» м. Київ 7 грудня 2017 року № 2229-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ УКРАЇНОЮ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ У ЗАСТОСУВАННІ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Іванна ГОРБАЧ-КУДРЯ, ад'юнкт відділу ад'юнктури та докторантури Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейського права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник **Катерина ГУСЄВА**

Підписання Україною 07 листопада 2011 року Стамбульської конвенції є кроком вперед на шляху до Європейської інтеграції, водночас недостатньо налагодженими залишаються механізми протидії та запобігання домашньому